

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27.08.2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія педагогічна
Викладач (і)	Матішак Маріанна Василівна, канд.пед.наук, доцент
Контактний телефон викладача	0967124568
Е-mail викладача	marianna.mathishak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації, онлайн (viber, telegram, e-mail) і офлайн

2. Анотація до навчальної дисципліни

Освітній компонент «Психологія педагогічна» належить до циклу професійної підготовки студентів. Вона забезпечує особистісний і професійний розвиток майбутніх вихователів ЗДО у сфері психолого-педагогічних знань.

Курс спрямований на формування психолого-педагогічної готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності, а також розуміння механізмів та закономірностей освітнього процесу, успішного розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку, психологічних основ педагогічної діяльності та формування особистості педагога, психічного здоров'я та попередження професійного вигорання.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета та цілі курсу: ознайомлення здобувачів ОР «бакалавр» з теоретико-методологічними аспектами педагогічної психології як науки, психолого-педагогічними особливостями освітнього процесу, закономірностями розвивальних та навчальних впливів на дітей дошкільного віку, збагачення знань студентів про особистість педагога та педагогічного колективу, формувати у майбутніх вихователів здатність до самоосвіти, саморозвитку, навчання упродовж життя.

Завдання курсу:

- формувати у студентів уявлення про психологічні основи розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку;
  - ознайомити здобувачів з психологічними закономірностями педагогічної діяльності, прийомами виявлення і профілактики професійного вигорання;
  - формувати уявлення про особливості розвитку і функціонування педагогічного колективу в галузі дошкільної освіти;
- формувати здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що

передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (за стандартом вищої освіти України)

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові компетентності) (за стандартом вищої освіти України)

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Загальні компетентності (за професійним стандартом)

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

В1. Психоемоційна - здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії; здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість.

В2. Педагогічне партнерство - здатність до ефективної співпраці та комунікації в професійній діяльності; здатність залучати учасників освітнього процесу на засадах партнерства та взаємної відповідальності; здатність до командної взаємодії.

Професійний розвиток та самовдосконалення

Г1. Здатність до навчання впродовж життя - здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності; здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16/4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20/6
самостійна робота	54/80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	012 Дошкільна освіта	4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Педагогічна психологія як галузь психології. Загальні закономірності психічного розвитку та їх урахування в роботі з дітьми	2	2	6
Тема 2. Урахування вікових та психологічних особливостей дошкільників в освітньому процесі		2	8
Тема 3. Психологічні особливості навчальних впливів на процес розвитку дітей дошкільного віку	2	4	6
Тема 4. Психологічні особливості навчальної діяльності дітей дошкільного віку	2	2	8
Тема 5. Психологічні особливості виховних впливів на розвиток особистості дитини дошкільного віку	4	2	6
Тема 6. Психологічний аналіз діяльності педагога	2	2	6
Тема 7. Психологія особистості педагога	2	4	6
Тема 8. Психологія педагогічного колективу	2	2	8
ЗАГ.:	16	20	54

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 45 балів, КСР – 5 балів, екзамен – 50 балів).</p> <p>Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси, тематика яких відповідає змісту дисципліни, на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту).</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Усі види письмових робіт оцінюються в 100-бальній системі, вага оцінки змінюється залежно від виду роботи.</p> <p>До окремих тем («Психологія особистості педагога», «Психологія педагогічного колективу») пропонується підготовка есе (за бажанням студентів) (обсяг 1-2 сторінки друкованого тексту в електронному варіанті) з дотриманням вимог академічної доброчесності, висловлення власного міркування та ставлення до проблеми (оцінка за есе макс. 100</p>

	<p>балів, вага оцінки – 4,5 бали)</p> <p>До кожного практичного заняття пропонується підготовка в електронному або друкованому вигляді наукових повідомлень, презентацій, ментальних карт, інтерактивних ігор (на вибір здобувачів за темами, які вивчаються) (оцінка за роботу макс. 100 балів, вага оцінки – 4,5 балів).</p>
Практичні заняття	<p>Практичні заняття оцінюються за 100-бальною системою, вага оцінки за всі практичні заняття 45 балів. До практичних занять здобувачі готують презентації, ментальні карти, наукові повідомлення, інтерактивні ігри та усні відповіді за темами, які вивчаються. За темами «Психологічні особливості навчальних впливів на процес розвитку дітей дошкільного віку», «Психологічні особливості виховних впливів на розвиток особистості дитини дошкільного віку» використовується поточне опитування у формі тестування в онлайн-сервісі https://www.socrative.com/</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Підсумкова оцінка мін. 50 балів (50%) за всі форми роботи</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю – екзамен.</p> <p>Форма здачі – тестування в системі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/.</p> <p>Кількість тестів – 40 (за всіма темами, які передбачені змістом силабусу).</p> <p>Максимальна оцінка за тестування – 50 балів, мінімальна – 25 балів.</p> <p>Максимальна оцінка з дисципліни – 100 балів.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи

Виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Пропуски занять (відпрацювання)

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)
- Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.)

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти»

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Додаткові бали

Додаткові бали отримують студенти, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)»

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція), 2021. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Євтух М. Б., Лузік Е. В, Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : підручник. Київ : Кондор, 2015. 420 с.
3. Закон України «Про дошкільну освіту». URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Ольховецький С. М., Ольховецький В. С. Педагогічна психологія. Курс лекцій : навч. посібник МОН України, Уманський держ. пед. у-тет імені Павла Тичини, Ф-тет соціальної та психологічної освіти, К-дра психології. Умань: Візаві. 2021. 125 с.
5. Педагогічна та професійна психологія : конспект лекцій для студентів / Уклад. Богдан Ж. Б., Солодовник Т. О. Харків : НТУ «ХП», 2016. 68 с.
6. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: наказ Міністерства освіти України від 19.10.2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
7. Психологія педагогічної взаємодії: інтегративний підхід: монографія / В.Л. Зливков, О.В. Завгородня, С.О. Лукомська, С.О. Копилов, О.В. Котух; за ред. В. Л.Зливкова, С.О. Лукомської. К.: 2019. 259 с.
8. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія. Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 168 с.
9. Учитель І. Б. , Сурякова М. В., Батраченко І. Б. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник [електронне видання]. Дніпро: Середняк Т. К., 2021. 162 с.

Додаткова література:

10. Зливков В. Л., Лукомська С. О. Психологія спілкування педагога : інтегративний підхід : навч. посібник. Київ, Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. 353 с.
11. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 418 с.
12. Столярченко О.В. Психологія особистості: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 280 с.

Статті:

13. Лисенко Н., Лисенко О., Матішак М. Компетентнісний підхід у сучасній парадигмі професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 63. Том 2. 2023. С.74-78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.14>
14. Лисенко Н.В., Лисенко О.М., Матішак М.В. Самостійна робота студентів: шляхи удосконалення. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. № 88. Київ, 2022. С.135-140. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.27>
15. Марчій-Дмитраш Т.М, Кирста Н.Р., Матішак М.В. Psychological and pedagogical basics of forming the communicative culture of future educators of ire: an interdisciplinary approach. Гірська школа Українських Карпат. Випуск 26 (2022). С.80-85.
16. Матвеева Н., Матішак М. Формування демократичних цінностей майбутніх педагогів: практико-орієнтований підхід. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Наукове електронне видання. Випуск 14. Частина 2. Слов'янськ, 2021. С.24-34.
17. Скоморовська І., Кирста Н. і Матішак М. (2023) Виникнення синдрому професійно-

емоційного вигорання у вихователів закладів дошкільної освіти: чинники, симптоми, етапи та профілактика. *Журнал Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*. 10, 1 (Квіт 2023), 152-158. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.10.1.152-158>

Internet-джерела:

1. Міністерство освіти і науки України. Дошкільна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/>
4. Наукова бібліотека ПНУ. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач:

МАТІШАК Маріанна Василівна,

доцентка кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти